

Veelgestelde vragen en informatie OCB beleid Kromme Rijnstreek

De bodem van (voormalige) boomgaarden in de Kromme Rijnstreek in de provincie Utrecht is diffuus verontreinigd geraakt door het jarenlang gebruik van bestrijdingsmiddelen. Het zijn met name de zgn. organochloorbestrijdingsmiddelen (afgekort met OCB) die in verhoogde gehalten in de bovengrond (vaak alleen in de bovenste 30 cm) worden aangetroffen. Voorbeelden van OCB zijn DDT en DDE; deze stoffen zijn vrij persistent en kunnen dus nog tientallen jaren na gebruik in de bodem worden aangetroffen. Deze bodemverontreiniging is een belemmering voor herontwikkelingen (denk aan het realiseren van zowel natuurgebieden als woningbouwlocaties). Een vraag die daarbij vaak aan de orde komt, is of een bodemsanering (ontgraven en afvoeren verontreinigde grond) altijd de juiste en enige oplossing is.

De Provincie Utrecht is samen met de betrokken gemeenten (Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede) en omgevingsdiensten (RUD Utrecht en ODRU) op zoek gegaan naar een andere manier om met de OCB-problematiek om te gaan binnen de bestaande wet- en regelgeving. Dit heeft geresulteerd in een *OCB-handelingskader Kromme Rijnstreek*. Dit handelingskader is in februari 2022 vastgesteld door Provinciale Staten en gepubliceerd op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2022-2387.html>. In het handelingskader staat beschreven hoe om te gaan met OCB verontreinigingen in de Kromme Rijnstreek. Door een gerichtere onderzoeksinspanning en een beter begrip van de problematiek (bijv. zijn er daadwerkelijk risico's voor natuur of volksgezondheid?) leidt het handelingskader naar een betere weergave van een eventuele bodemverontreiniging.

Wij kunnen ons voorstellen dat er praktische vragen opkomen bij initiatiefnemers en onderzoeksbureaus over hoe om te gaan met dit handelingskader. In dit document hebben we de vragen, die we de afgelopen tijd ontvangen hebben, gebundeld en beantwoord. Mochten er overige vragen zijn dan kunt u deze altijd richten tot bodemloket@rudutrecht.nl.

1. *Is het handelingskader ook geldig buiten de Kromme Rijnstreek?*

In het handelingskader is het aandachtsgebied Kromme Rijnstreek opgenomen (bijlage 1) waarbinnen het handelingskader van toepassing is. Buiten dit gebied is het formeel niet mogelijk om het handelingskader toe te passen.

Buiten de Kromme Rijnstreek zijn in andere gemeenten binnen de provincie Utrecht ook (voormalige) boomgaarden gelegen waar verhoogde OCB-gehalten in de bodem worden aangetroffen. In overleg met de gemeente en het bevoegd gezag kan ervoor worden gekozen om deze met het onderzoeksprotocol conform bijlage 4 te onderzoeken. Wij raden daarom aan in dit soort situaties in een vroeg stadium in overleg te gaan met het bevoegd gezag.

2. *Is het noodzakelijk om elk bodemonderzoek binnen de Kromme Rijnstreek uit te voeren conform het nieuwe onderzoeksprotocol voor OCB's?*

Het uitvoeren van bodemonderzoek is alleen noodzakelijk in het kader van werkzaamheden of (her)ontwikkelingen. Mocht dit niet aan de orde zijn is een eigenaar of initiatiefnemer niet verplicht om onderzoek uit te voeren. Hiermee volgt het handelingskader het huidige beleid.

Mocht er een aanleiding bestaan om onderzoek te doen dan is het ter plaatse van 'historische' boomgaarden (aangegeven in bijlage 1) in het aandachtsgebied verplicht het vastgestelde onderzoeksprotocol OCB (bijlage 4) te hanteren. Mocht dit niet worden toegepast zal het bevoegd gezag een initiatiefnemer vragen om aanvullende onderzoeksinspanningen te doen zodat tenminste een vergelijkbaar onderzoeksniveau behaald wordt.

Als het perceel niet verdacht is op het voorkomen van OCB's is alleen het uitvoeren van een onderzoek conform de bestaande protocollen (NEN 5725, NEN 5740, NEN 5707) voldoende.

3. Onderzoek conform het nieuwe onderzoeksprotocol is intensiever dan de NEN 5740 voorschrijft. Waarom is dat?

Er is inderdaad sprake van een hogere onderzoeksintensiteit dan de NEN 5740 voorschrijft. Uit het conceptueel model volgt dat het beter is om met een gemiddeld gehalte per te definiëren rastervak te werken dan met individuele analyses over de gehele verdachte locatie. Het onderzoeksprotocol schrijft daarom minimaal 3 boringen per rastervak voor waar vervolgens een gemiddeld OCB-gehalte per rastervak uit volgt. Dit gemiddeld OCB-gehalte per rastervak is beter vergelijkbaar en toetsbaar.

4. Hoe worden onderzoeken beoordeeld die niet volgens het protocol of in een eerder stadium zijn uitgevoerd beoordeeld?

In 2022 zullen er binnen de Kromme Rijnstreek naar verwachting nog vergunningsaanvragen gedaan worden die gebaseerd zijn op oudere rapporten. Ook is het mogelijk dat een adviesbureau nog niet op de hoogte is van het nieuw vastgestelde onderzoeksprotocol voor OCB's.

In die situaties zullen zowel de ODRU als de RUD Utrecht niet meteen een nieuw onderzoek eisen. Wel zal er getoetst worden of de uitgevoerde onderzoeksstrategie past bij de verwachte verontreiniging. Als er sprake is van in ieder geval een vergelijkbare onderzoeksinspanning zal het rapport alsnog worden goedgekeurd. Als er sprake is van een significante afwijking of mochten de resultaten aanleiding geven tot een nader onderzoek zal om een aanvullende onderzoeksinspanningen worden gevraagd.

5. Bij welke instantie dienen de onderzoeken te worden ingediend?

Voor omgevingsvergunningen (bouwen) zijn de desbetreffende gemeenten (Houten, Bunnik of Wijk bij Duurstede) bevoegd gezag. Indien er geen sprake is van een (vermoedelijk) geval van ernstige bodemverontreiniging zullen de gemeenten de vergunningsaanvraag dan ook zelf afhandelen. Als er sprake is van een (vermoedelijk) geval van ernstige bodemverontreiniging (1 of meerdere rastervakken met een gemiddeld gehalte aan OCB's tot boven de Interventiewaarde) zal de gemeente dit doorgeven aan de RUD Utrecht. Wanneer er sprake is van uit te voeren werkzaamheden in of de bodem dient u het bodemonderzoek (en (BUS-) saneringsplan) in te dienen bij de RUD Utrecht via bodemloket@rudutrecht.nl.

Mocht u vragen hebben dan kunt u voor de gemeente Houten uw vraag stellen aan bodemloket@rudutrecht.nl.

Voor de gemeenten Bunnik en Wijk bij Duurstede kunt u uw vragen stellen via info@odru.nl.

Om de onderzoeksresultaten die uitgevoerd worden met het nieuwe protocol goed te kunnen beoordelen zal er altijd om een .xml-export worden gevraagd.

6. Betreft het Handelingskader OCB een verhoging van de interventiewaarde?

Nee, de interventiewaarde(n) voor (individuele) OCB's is niet verhoogd. De interventiewaarde geldt nog steeds als waarde waarboven er sprake is van een sterke verontreiniging en waarop dus de Wet

bodembescherming van toepassing is. Op dat moment kunnen grondverzet en eventuele andere werkzaamheden in of op de bodem niet meer uitgevoerd zonder voorafgaande melding naar de RUD Utrecht.

Het handelingskader kijkt op een andere manier naar (ecologische) risico's. Door middel van data-analyse, het opstellen van een conceptueel model rondom bestrijdingsmiddelen en een generieke risicobeoordeling te maken voor de gehele Kromme Rijnstreek (als gehele regio in plaats van locatiegebonden) is het mogelijk om onderbouwd anders om te gaan met de beoordeling van de risico's van OCB-verontreinigingen dan voorheen het geval was. Voor het herschikken/verplaatsen/afvoeren van sterk verontreinigde grond (gehalten boven interventiewaarde) dient een (BUS-)saneringsplan te worden ingediend bij de RUD Utrecht, zie vraag 10.

7. Hoe verhoudt het vastgestelde beleid zich met de invoering van de Omgevingswet?

De provincie Utrecht blijft bevoegd gezag voor de Wbb tot het van kracht worden van de Omgevingswet (prognose 1 jan 2023); de RUD Utrecht voert deze bevoegd-gezag-taken uit namens de provincie. Onder de Omgevingswet zijn de desbetreffende gemeenten bevoegd gezag voor locaties die niet vallen onder het overgangsrecht.

8. Dient er na onderzoek nog een sanering plaats te vinden?

Het kan noodzakelijk zijn om een sanering uit te voeren of (verontreinigde) grond af te voeren naar een erkend verwerker. Volg hiervoor het stroomschema opgenomen in bijlage 5 van het handelingskader. Voor een sanering is altijd een saneringsplan (of BUS-melding) noodzakelijk.

9. Moet ik grondverzet tussen (voormalige) boomgaard locaties nog wel melden?

In paragraaf 4.1 van de bodembeheernota van de regio zuidoost Utrecht (Grondstromenbeleid regio Zuidoost-Utrecht, kenmerk Z-2015-16455/17276, d.d. april 2015) is gebiedsspecifiek beleid opgenomen voor grondverzet met grond afkomstig van (voormalige) boomgaarden. Samenvattend:

Tabel 4.1 Samenvatting toepassingsmogelijkheden grond uit (voormalige) boomgaarden

Gemeten waarde	Toepassingsmogelijkheden
Kwaliteit OCB's > interventiewaarde (= LMW)	Grond is ernstig verontreinigd en dient op basis van een goedgekeurd saneringsplan ontgraven en afgevoerd te worden.
Kwaliteit OCB's < LMW	Grond mag worden toegepast in voormalige boomgaardpercelen, woon- en industriegebieden en openbaar groen gelegen op voormalige boomgaarden en bestaande boomgaarden in het buitengebied van dezelfde bodemkwaliteitszone. De grond mag echter niet worden toegepast in natuurgebieden (de ecologische hoofdstructuur).
Kwaliteit OCB's < AW2000	Grond mag overal worden toegepast.

Voor het overige is de meldingsplicht op basis van het Bbk voor grondverzet onveranderd.

Momenteel (zomer 2022) ligt de nieuwe Nota Bodembeheer ter vaststelling bij de gemeenten. De verwachting is dat deze nieuwe versie voor eind 2022 wordt vastgesteld door de verschillende gemeenteraden.

Wanneer op basis van het bodemonderzoek sterke verontreinigde grond aanwezig is binnen de (voormalige) boomgaard/onderzoekslocatie, dienen werkzaamheden in of op deze grond gemeld te worden aan de RUD Utrecht (met een (BUS-) saneringsplan.

10. Welke stappen moet ik nemen bij het aantreffen van gemiddelde gehaltenes >1?

In het stroomschema opgenomen in bijlage 5 van het handelingskader staan verschillende mogelijkheden opgenomen als er ter plaatse van een rastervak een gemiddeld gehalte boven de interventiewaarde wordt aangetroffen.

Grondverzet boven de interventiewaarde wordt niet gefaciliteerd door het besluit bodemkwaliteit. Mocht een initiatiefnemer gebruik willen maken van deze opties kan dit door het indienen van een saneringsplan. Wij adviseren om hiervoor in overleg te gaan met de RUD Utrecht.

11. Het Protocol bodemonderzoek gaat in de toetsing nu enkel uit van verhogingen aan DDE. Hoe wordt omgegaan met de overige OCB-parameters? Gelden hier dezelfde regels voor nader onderzoek en/of het nemen van sanerende maatregelen als voor DDE of wordt hier het generieke beleid gevolgd?

Op basis van de gegevensanalyse in de Kromme Rijnstreek is naar voren gekomen dat DDE kan worden gezien als een 'gidsparameter'. Uitgangspunt om het handelingskader van toepassing te laten zijn is echter dat een verontreiniging te herleiden moet zijn naar de historische activiteit 'voormalige boomgaard'. In het handelingskader en de bijbehorende onderzoeksopzet wordt dus uitgegaan van de stoffen die opgenomen zijn in het volledige analysepakket OCB.

12. Bij grote oppervlaktes wordt slechts een deel van de rastervakken onderzocht. Als hieruit blijkt dat in alle vakken de interventiewaarde niet wordt overschreden dan vormt dit een representatief beeld voor de overige rastervakken. Indien in één of meerdere vakken de interventiewaarde (op basis van 3 mengmonsters) wordt overschreden kan voor de niet onderzochte rastervakken geen uitspraak gedaan worden over de mate van verontreinigingen. Dien deze rastervakken dan alsnog onderzocht te worden?

In een dergelijk geval zal er in ieder geval een aanvullende inspanning (nader onderzoek) moeten worden geleverd. Geadviseerd wordt om de noodzakelijke inspanning in overleg met het bevoegd gezag (RUD Utrecht) af te stemmen.

13. In bijlage 5 wordt aangegeven dat bij een overschrijding van de interventiewaarde tot 2,5*1 hergebruik buiten de boomgaard niet is toegestaan. De grond mag echter wel gekeurd worden voor toepassing elders. Spreekt dit elkaar niet tegen?

Dit is onduidelijk beschreven inderdaad. Het handelingskader is echter geen aanpassing van de huidige wet- en regelgeving en/of de eisen die worden gesteld aan de afvoer van sterk verontreinigde grond vanuit bevoegd gezag Wbb in het kader van een melding (BUS) saneringsplan. Voor hergebruik van licht verontreinigde grond verwijzen we naar vraag 9 en/of de eisen die hieraan gesteld worden vanuit het generieke of gebiedsspecifieke kader.

14. Hoe wordt bij herontwikkeling omgegaan met rastervakken waar sprake is van interventiewaarde overschrijden tot 2,5*1. Zijn hier nu geen sanerende maatregelen meer nodig of dient bij bijvoorbeeld woningbouw alsnog de contactrisico's weggenomen te worden. Het handelingskader geeft hier geen duidelijk antwoord op.

Zie het antwoord op vraag 6. Het handelingskader is geen aanpassing van de interventiewaarde OCB.